

Toimetuse ja talituse

TALLINNAS,

Pagarit uul. nr. 1

Toimetaja kõnetunnid

kella 12—1.

SÕDUR

SÕJAASJANDUSE AJAKIRI.

ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS
ülemjuhataja staabi väljaandel.

Tellimise hind:

1 aas a peale 40 marka

1/2 " " 20 "

1/4 " " 10 "

Kuulutuste ja teada-

annete hind: Iga kor-
pusrea eest 1 mark.

Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabarilgi postiasutused ja era-raamatukauplused.

№ 5

Laupäeval, 31. jaanuaril 1920.

II aastakäik.

Sisukord.

Ametlik osa:

1. Kokkuvõtte Eesti rahwawäe kaotustest Wabastus sõja algusest kuni waherahu tegemiseni.

2. Ülendused.

3. Väljawõtted sõjawägede ülemjuhataja päewakäskudest.

4. Sõjaminstri päewakäskud.

Üleüldine osa:

1. Ohwitseride kogu asjus. (J. Soots.)

2. Brest-Litowsk (Gernin).

3. Põhkeaiete valmistamine suhkruks.

4. Mjafirjanduse ülewaade.

5. Segateated.

6. Kuulutused.

Ametlik osa.

Kokkuvõtte

Eesti rahwawäe kaotustest Wabastus sõja algusest kuni waherahu tegemiseni.

	Ohwitserid	Rahwawäelasi	Ühtekokku:
Surma saanud	174	1834	2008
Wangi langenud ja teadm. kadunud	49	1147	1196
Haawata saanud	329	6229	6558
Kaot. kogusumma	552	9210	9762

Ülendused.

Väljawõtted käskudest Wabariigi sõjawägede.

Nr. 335.

T a l l i n n a s, 22. jaanuaril 1919.

§ 1. Kindralstaabi Walitsuse Teadete kogumise osakonna ülema abi alamkapten Helmut Weem ülendatse kapteniks, wanusega 20-st jaanuarist 1920.

§ 2. Sõjawäe Spordi kursuste ülem leitnant Leopold I n s o n ülendatse alamkapteniks, wanusega 10-st märtsist 1919.

§ 3. Allpool tähendub laiaroopalise soomusrongi nr. 2 ohwitserid ülendatse:

Leitnandist — alamkapteniks:

1. Erich E s p e, wanusega 11-st septembrist 1919.

Alamleitnandist — leitnandiks:

1. Feliks S c h m i d t, wanusega 27-st maist 1919.

§ 4. Tallinna sadama jaama komandant leitnant Anton U m j ä r w ülendatse alamkapteniks, wanusega 22-st oktoobrist 1919.

§ 5. 9-st jalawäe polguist leitnant Christoph M a s i t ülendatse alamkapteniks, wanusega 27-st detsembrist 1919.

§ 6. Kitfaroopoliiste soomusrongide ülema abi leitnant W a f f i m i l i a n B e l m a n n ülendatse alamkapteniks, wanusega 2-st jaanuarist 1920.

§ 7. 2-se diviisi tagawara bataljonist leitnant Arnold W i l d m a n n ülendatse alamkapteniks, wanusega 2-st jaanuarist 1920.

§ 8. Soomusrongide diviisi tagawara bataljonist alamleitnant Johannes E i s e n b e r g ülendatse leitnandiks, wanusega 25-st juunist 1919.

§ 9. 1-st jalawäe polguist alamleitnant Hugo J e u s ülendatse leitnandiks, wanusega 18-st juulist 1919.

§ 10. Soomusrongide diviisi stabist lipnik Arnold E w e r t s o n ülendatse alamleitnandiks, wanusega 26-st detsembrist 1918.

§ 11. 8-st jalawäe polguist lipnik Aleksander T i l l ülendatse alamleitnandiks, wanusega 28-st maist 1919.

Nr. 336.

Tallinnas, 22. jaanuaril 1920.

§ 1. Allpool tähendub 5-da jalaväe polgu ohvitserid ülendatse kiiduväärt teenistuse eest järgmiselise auastesse:

Alamkapteniteft — kapteniteft:

1. August Traksmann, wanusega 29-ft mailst 1919.

2. Wiktor Koern, 1-ft augustist 1919.

Alamleitnantideft — leitnantideft:

1. Karl Mangus, wanusega 6-ft juulist 1919.

2. Julius Ude, 18-ft juulist 1919.

§ 2. Allpool tähendub Tallinna tagawara polgu ohvitserid ülendatse kiiduväärt teenistuse eest järgmiselise auastesse:

Alamkaptenist — kaptenist:

1. Johannes Martinson, wanusega 1-ft oktoobrist 1919.

Alamleitnandist — leitnandist:

1. Friedrich Süllants, wanusega 18-ft oktoobrist 1919.

Lipnikkudeft — alamleitnantideft:

1. Johannes Ambos, wanusega 29-ft mailst 1919.

2. Karl Rütli, 20-ft juunist 1919.

3. Gustow Saar, 11-ft juulist 1919.

4. Jüri Kalm, 26-ft augustist 1919.

5. Peeter Doom, 24-ft nowembrist 1919.

§ 3. 2-ft jalaväe polgust leitnant Oskar Hermann ülendatse kiiduväärt teenistuse eest alamkaptenist, wanusega 21-ft oktoobrist 1919.

§ 4. 4-da jalaväe polgu lipnik Viljo Koljonen ülendat kiiduväärt teenistuse eest alamleitnandist, wanusega 15-ft septembrist 1919.

Nr. 337.

Tallinnas, 22. jaanuaril. 1920.

§ 7. Lataroopalise soomusrongi nr. 4 rahwawäelane Soome kodanik Mikko Belanen ülendatse wõllustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjaks, 22-ft septembrist 1919.

§ 8. Soomusrongide diviisi tagawara bataljoni junkur Aleksander Dplau ülendatse wõllustes ülesnäidatud wahwuse eest ohwitseri asetäitjaks, 1-ft aprillist 1919. a. armates

§ 9. Räst Wabarligi Sõjawägede 25-ft septembrist 1919. a. nr. 185 §§ 1, 2 ja 3 muudetakse järgmiselt: ülendatse oma endise ohwitseri auastesse järgmisel 4-da jalaväe polgu reamehed: Woldemar Koch — kaptenist, Georg Wiiburg — alamleitnandist ja Gustaw Draw — lipnikust, kõik 24-ft weebuarist 1919. a. armates.

Nr. 338.

Tallinnas, 22. jaanuaril 1920.

Laewastiku wanem insener-mehaanik wanem leitnant Mihail Ananitsch sinitatse wäljateenitud aja eest merewäes asetäitjani auastes, wanusega 4-ft jaanuarist 1919.

Nr. 342.

Tallinnas, 25. jaanuaril 1920.

§ 1. 1-se diviisi staabi ülem, alampolkownik Wiktor Piwaf ülendatse polkownikust, 19-ft jaanuarist 1920.

§ 2. Scouts polgust leitnant Herbert Freiberg ülendatse alamkaptenist, 5-ft augustist 1919.

Nr. 343.

Tallinnas, 25. jaanuaril 1920.

§ 1. Sõjawäe Intendandi Walitsuse ülem, kapten Robert Karunga ülendatse alampolkownikust.

§ 2. Scouts polgu ülem, alamkapten Friedrich Pinka ülendatse kaptenist, wanusega 13-ft juunist 1919.

§ 3. Tartu kooliõpilaste bataljonist leitnant Aleksander Jürisson ülendatse alamkaptenist, wanusega 8-ft nowembrist 1919.

§ 4. Soomusrongi baterei nr. 4 ülem, alamleitnant Karl Einberg ülendatse leitnandist, 6-ft aug. 1919.

§ 5. Sakala partisaanide polgust alamleitnant Jaak Tiri ülendatse leitnandist, wanusega 26-ft nowembrist 1919.

§ 7. Lataroopalise soomusrongi nr. 3 pealt lipnik Walter Thalheim ülendatse alamleitnandist, wanusega 11-ft jaanuarist 1919.

§ 8. 2-seft kindluse raste suurüksiwäe diviisjonist lipnik Elmar Thomson ülendatse alamleitnandist, wanusega 25-ft septembrist 1919.

Nr. 344.

Tallinnas, 25. jaanuaril 1920.

§ 1. Allpool tähendub 1-se jalaväe polgu ohwitserid ülendatse:

Alamkapteniteft — kapteniteft:

1. Hans Rebane, wanusega 13-ft juunist 1919.

2. Rudolf Sabbe, " 10-ft juulist 1919.

Alamleitnantideft — leitnantideft:

1. Karl Waher, wanusega 1-ft märtsist 1919.

2. August Pinno " 30-ft nowemb. 1919.

§ 2. Allpool tähendub 9-da jalaväe polgu ohwitserid ülendatse:

Leitnandist — alamkaptenist:

1. Hendrik Seier, wanusega 25-ft septembrist 1919.

Alamleitnantideft — leitnantideft:

1. Anton Schmidt, wanusega 28-ft juulist 1919.

2. Aleksel Koif, " 12-ft august. 1919.

3. Friedrich Nikas, " 3-ft detf. 1919.

Lipnikust — alamleitnandist:

1. Leonhard Wahtes, wanusega 20-ft august. 1919.

§ 3. Allpool tähendub 1-se ratsapolgu ohwitserid ülendatse:

Alamleitnandist — leitnandist:

1. Karl Riisikamp, wanusega 26-ft aprillist 1919.

Lipnikust — alamleitnandist:

1. Johannes Stramm, wanusega 13-ft weebr. 1919.

§ 4. Allpool tähendub Tallinna tagawara polgu ohwitserid ülendatse:

Lipnikkudeft — alamleitnantideft:

1. Bernhard Galtrik, wanusega 7-ft jaan. 1919.

2. Aleksel Süde, " 12-ft juun. 1919.

3. Stegfried Taar, " 23-ft detf. 1919.

Nr. 350.

Tallinnas, 28. jaanuaril 1920.

§ 1. 1-ft jalaväe polgust leitnant Aleksel Bachstein ülendatse alamkaptenist, wanusega 7-ft septembrist 1919.

§ 2. Allpool tähendub Tallinna tagawara polgu ohwitserid ülendatse:

Leitnantideft — alamkapteniteft:

1. Harald Saame, wanusega 15-ft nowembrist 1919.

2. Woldemar Baltson, wanusega 21-ft detsembrist 1919 a.

3. William Fiskar, wanusega 22-st detsembrist 1919.

Alamleitnantideft — leitnantideft :

1. Werner Steinberg, wanusega 12-st maist 1919.

2. Adolf Horn, wanusega 25-st juunist 1919.

3. Ants Rehtlane, wanusega 20-st detsembrist 1919.

Lipnikkudeft — alamleitnantideft :

1. Aleksander Mikkelson, wanusega 19-st weebuarist 1919.

2. Aleksander Erik, wanusega 22-st augustist 1919.

3. Konstantin Poljanski, wanusega 24-st septembrist 1919.

4. Karl Dulder, wanusega 13-st oktoobrist 1919.

Nr. 351.

Tallinnas, 28. jaanuaril 1920.

§ 1. Inseneri bataljonist alamkapten Friedrich Kapfi ülendatse kapteniks, wanusega 5-st augustist 1919.

§ 2. Alpool tähendub 5-da jalawäe polgu ohwitsersid ülendatse :

Alamkaptenist — kapteniks :

1. Peeter Plado, wanusega 1-st oktoobrist 1919.

Leitnandist — alamkapteniks :

1. August Pakt, wanusega 23-st juunist 1919.

Alamleitnandist — leitnandiks :

1. August Wast, wanusega 25-st weebuarist 1919.

§ 3. 1-st ratsapolgust alamleitnant Eduard Rufensmann ülendatse leitnandiks, wanusega 12-st maist 1919.

§ 4. Sakala partisaanide polgust alamleitnant Edgar Sarnits ülendatse leitnandiks, wanusega 2-st detsembrist 1919.

§ 5. Laaroopalise soomusrongi nr. 4 pealt lipnit Aleksander Mägi ülendatse alamleitnandiks, wanusega 2-st septembrist 1919.

Nr. 352.

Tallinnas, 28. jaanuaril 1920.

Alpool tähendub 7-da jalawäe polgu ohwitsersid ülendatse :

Leitnandist — alamkapteniks :

1. August Ottan, wanusega 5-st märtsist 1919.

Alamleitnandist — leitnandiks :

1. Hans Elb, wanusega 22-st weebuarist 1919.

§ 2. Alpool tähendub Kalevi Malewa polgu ohwitsersid ülendatse :

Leitnandist alamkapteniks :

1. Aleksander Kornell, wanusega 19-st sept. 1919.

Alamleitnandist — leitnandiks :

1. Konstantin Bomerants, wan. 7-st maist 1919.

Lipnikkudeft — alamleitnantideft :

1. Aleksander Söster, wanusega 17-st märtsist 1919.

2. Ernst Liemann, " 1-st aprillist 1919.

3. Rudolf Bauert, " 9-st aprillist 1919.

4. Rudolf Benno, " 28-st august. 1919.

§ 3. Alpool tähendub 9-da jalawäe polgu ohwitsersid ülendatse :

Alamleitnantideft — leitnantideft.

1. Woldegar Tolbasi, wanusega 12-st august. 1919.

2. Jüri Ribbar, " 29-st nov. 1919.

3. Tõnis Wentzel, " 1-st jaan. 1920.

Sõjavägede Ülemjuhataja :

Kindralstaabi Kindral-Major Laidoner.

Wäljawõtted Sõjavägede Ülemjuhataja päewakäskudeft.

Nr. 968.

Tallinnas, 22. jaanuaril 1920.

Minu päewakäsu nr. 646 p. 6-da ja 7-da muutmiseks käsen kõitide haigemajade osakondes ja sanitar-asutustes, kus külgehahtawaid haiguseid põdevad haiged ravitsemisel on, maksta 1-st jaanuarist s. a. arstilisele personalile ja sanitaridele, kes nende haigete alaliseks kottupuntumises on, järgmist päewaraha :

Arstidele	25 mk. päewas ;
halastajat. õbedele ja welskeritele	15 " "
sanitaridele	10 " "

See päewakäsk on maksetu ka selle arstilise personali ja nende sanitaride kohta, kes ise haigete ravitsemise juures külgehahtawasse haigusesse on jäänud, haigeks jäämise päewast peale 3 kuu jooksul.

Nr. 969.

Tallinnas, 22. jaanuaril 1920.

Minu päewakäsu nr. 646 punkt 9 muutmiseks käsen maksta Sõjaväe Intendantide Walitjuse pesumaja ja pesuparandamise töökoja desinfektorile päewade eest, mil tema külgehahtawate haigete pesu desinifitseerib — 10 marka päewas.

Nr. 971.

Tallinnas, 22. jaanuaril 1920.

Mutise Walitjuse määruse põhjal 10-st märtsist 1919. a. luban kõitide lahinguwäljal langenud ehk haawadesse ning haigustesse, mis lahinguwäljal saadud, surunud sõdurite surnukehad Sõjaministeeriumi kulul nende kodupaita saata, kui surnukeha oma kodukohtast mitte wähem kui 50 kilomeetrit kaugel on.

Nr. 974.

Tallinnas, 22. jaanuaril 1920.

Käsen Soomusrongide Diviisi juure asutada külgehahtawate haiguste vastu wõitlema lentsalga, Terwishoiu walitjuse staatis ettenähtud staati järele.

Nr. 987.

Tallinnas, 22. jaanuaril 1920.

21. jaanuaril waatafin Narwas Wiru wäerinna juhataja ja endise Põhja-Lääne armee juhataja juuresolekul kõiti endise Põhja-Lääne armee ofade kasarmuid ja haigemajasid. Sanitar seisuford on nii sõdurite seisukohtadel, kui ka haigemajades kohutaw. Haigeid plekilises soojatõbes, fardawas soojatõbes, influentias ja Hispania haiguses on kasarmud ja haigemajad täis. Peapõhjusiks niisuguseks kurwaks ja ahwardawaks sanitar-seisuforraks on täielik korralagedus endistes Põhja-Lääne armee osades ja isearanis wõimata mustus kasarmutes ja haigemajades. Suurem jagu endistest Põhja-Lääne armee ohwitsersidest waatawad, nagu näha, asjatorra peale täitsa ükskõikset. Kasarmud, kus endise Põhja-Lääne armee sõdurid üle kuu jees on, ei ole selle aja jooksul fardagi koristatud, ka mitte pühitudli. Wäljatäigutahad on niisuguses seisuforraks, et sinna ülepea inimesel wõimata on sisse minna. Kõik mustus, mis kasarmutesse wälja wiijatud, on jäetud kohale, mille tõttu kasarmute ümbrus soppa autudeks on muutunud. Üleüldse ruumi puudust ei ole; aga ruumid ei ole mitte tarbetohaselt ära jaotatud; kuma sõdurid on ruumides kitsalt koos, on itaapide ja asutuste all väga palju wabasti ruumisi; keflinnas, näituseks, on tats suurit endise itaabi maja üsna tühjad.

Haigemajade seisuford on weel wiletsam kui kasarmutes. Mustus haigemajades on niisamajugune kui kasar-

mutes; pea kõik ruumid on täitsa koristamata. Arstid, halastajad õdesid ja welskerid on väga vähe. Aga kõige kohutavam on see nähtus, et haigemajades peaaegu sugugi sanitarisid ja töölisi ei ole. Sellelõttu ei saa ka wäene medicin personaal sedagi teha, mis tema mõis: ruumide puhastamisest ei wõi juttugi olla, sest ei ole sanitarisid selleks, et raskemaid haigeid nende magamise kohalt wälja aidata eht neile õigel ajal süüa anda. Ühes haigemajas näitufeks oli hull ruumid tühjad, aga arst seletas, et ei wõi haigeid wasta wõtta, sest temal ei ole töölisi, kes ruumid soojaks kütaks. Raebatasse selle peale, et sanitarid on kõik haigeid jäänud ja postudes olewat ka kõik mehed haiged, kuna Narwas praegu üle 5000 Põhja-Lääne sõduri on, kes täitsa terved ja keda igal pool uulitsate peal näha wõib. Veel paistab filma üks nähtus, et üheski haigemajas ega ka wäeosas ei olnud ühtegi korrapidajat ohwitseri, kuna uulitsate peal väga palju ohwitserid liitumas oli.

Kuifugust kurba ja äärmiselt hädaohhtliku endise Põhja-Lääne armee ofade sanitari seisuksõrda filmaspidades käin Biru wäerinna ülewat, 1. ja 3. diwiiside ülemade wiibimata oma korraldusel endise Põhja-Lääne armee ofade ruumid põhjalikult puhastata ja haigemajades loid jalule seada. Selleks:

1) Nõuda endise Põhja-Lääne armee ülemuselt wiibimata tarwitine arw sanitarisid ja töölisi, iga komando tingimata ohwitseri käsu all, ja määrata neid Põhja-Lääne armee haigemajadesse.

2) Kuifama nõuda igas wäeosas ja kasarmus sellekohane komando töölisi ohwitseride käsu all, kes kasarmud põhjalikult puhastataks.

3) Kõikides wäeosades ja asutustes põhjalit puhastus läbi wiia.

4) Kõik medicin ja sanitari korraldused Narwas ja ümbruses peawad saama läbiwiidud meie 1. diwiisi arsti korraldusel ja 3. diwiisi piirkonnas — selle diwiisi arsti korraldusel.

5) Narwa linn, Iwani pool, Strenholmi wabrik ja linawabrik, kui iseseiswad raioonid, peawad saama üksiteist eraldatud ja järel järgult külgehakkawateist haigetest puhastada, keda kõiki mahutada haigemajadesse.

6) Et sanitarid oma kohuseid täidaks ja töökomandod tõrkumata kawatsatud tööd läbi wiiks, käsen iga haigemaja, kasarmu ja asutuse juurde määrata Cesti karaulid ja kontroll postid, kelle kohuseks saab olema selle järele walmata, et kõik meie wäerinna ja diwiiside ülemate poolt tehtud korraldused saaks täpisealt täidetud. Kui sanitarid eht töölised oma kohusetäitmises peaks tõrkuma, siis sunnida neid sõjariistadega, ja töö juurest ärajooksjaid käsu mittetäitmise eest koha peal maha lasta. Põhja-Lääne armee ohwitserid, kes saawad määratud tööd ja sanitaride komandode ülemateks, wastutawad selfamal määral.

7) Kõik need korraldused peawad saama nõudala jooksul läbi wiidud — kasarmud põhjalikult puhastatud, haiged terwetest lahutatud, haigemajad puhastatud ja korraldatud, et wõimalust anda medicin personaalil töötada, mida nemad praegustes oludes mitte teha ei saa. Kõik surnud peawad wiibimata korraldust maetud saama.

8) Wastutuse nende korralduste läbiwiimises panen Biru wäerinna juhataja ja kohalikkude Cesti diwiisi ülemate peale, keda wolitati nende korralduste läbiwiimiseks kõiki abinõusid tarwitusele wõtma, mis nemad heaks arwawad.

9) Kuifama wastutab nende korralduste läbiwiimise eest endise Põhja-Lääne armee juhataja, keda käsen kõiki Biru wäerinna juhataja korraldusi wiibimata täita ja korralduste läbiwiimiseks igapidi taasa aidata.

10) Zubin Biru wäerinna juhataja ja diwiisi ülemate iselraliselt tähelepanemist selle peale, et haigusi mitte lasta üle minna Cesti wäeosadesse ja et Cesti karaulid ja kontroll postid mitte ei sattuks hädaohhtu.

11) Kõik spetsiaal medicin korraldused on ja saawad tehtud Sõjawäe Terwishoiu Walitsuse poolt; isiklikult aga nõuan wiibimata kõige rutemat saunade ja desinfekt-

tsiooni ruumide korraldamist endise Põhja-Lääne armee ofade ja haigemajade tarwis.

Kui ülemalnimetatud korraldused saawad kindlal käel läbi wiidud, siis saab täielik wõimalus olema haigustega wõidelda ja hädaohhtu likwideerida, ja see peab saama tehtud.

Lõpuks loen oma kohuseks tunnistada, et kangelased on need arstid, õed ja welskerid, kes praegu endiste Põhja-Lääne armee wäeosades ja haigemajades töötawad ja seniajani on töötanud. Iseennastärtsalgaw ja imestamisewäärt on nende tööd ja arusaamata on, kuidas mõned neist praeguses korralageduses on weelgi suutnud midagi ära teha. Kaisarit Winklaja näitufeks on suutnud ühe kummi korraliku pleki-typhuse baraki sisse seada. See barak oli ainutene koht, kus ka haigetel rahulikult wäljanägemine oli; kõigis teistes ruumides paistis haigete nägubelt meeleärastamine wastu.

Nr. 997.

Tallinnas, 25. jaanuaril 1920.

Et plekilise soojatõbe laialilagunemise wõimalust sõjawäes tõrwalkada, keelan ära, lüüsi uue korraldusest, rahwawälasi puhkusele lastmast ida poole Nseri—Sonda—Nanna Pungerni liini ja Setumaale, kus nimetatud taud oma häwituse tööd alustanud.

Nr. 1005.

Tallinnas, 25. jaanuaril. 1920.

Minu päewaläskude nr. 79, 24. weebuarist 1919 a., nr. 337, 12. juulist 1919 a. ja nr. 607, 25. septembrist 1919 a. täiendufeks ja seletufeks käsen:

1) Sõjawangis olemise aega Wene sõjawäe ja Cesti rahwawäe teenistuses aufergenduste juures nii Wene kui ka Cesti oja eest arwele mitte wõtta.

2) Kui ohwitser Wene sõjawäes järgmist aastet wäljateeninud ei ole, ettepanetu juures Cesti rahwawäe teenistuse eest wanust lugeda ja arwele wõtta ainult 1. jaanuarist 1917 a.

Nr. 1009.

Tallinnas, 27. jaanuaril 1920.

Kartulatega segatud loomalihha konserwisid tuleb wäljaanda suuremaid karpisid (netto 2 nl. 20 sol.) üks karp kolme mehe peale, wähemaid karpisid (netto 1 nl. 10 sol.) kaks karp kolme mehe peale päewas.

Nr. 1012.

Tallinnas, 27. jaanuaril 1920.

Jahu puudusel saia küpsetamine ja wäljaandmine wäeosades, peale haigemajades rariisufusel olewate sõjawälaste, käsen ära lõpetada. Saia asemel wälja anda wastawalt ruffilihha.

Nr. 1013.

Tallinnas, 27. jaanuaril 1920.

Käsen ajutiselt, 25-st jaanuarist alotes, suurendada päewasti toidunormi järgmiselt: 10 solotniku wõi asemel käsen wäljaanda 15 solotniku wõid, eht aseaineid: 15 solotniku raswa, eht 27 solotniku sealihha, eht 36 solotniku loomalihha, eht 30 solotniku marmeladi.

Sõjawägede Ülemjuhataja,

Kindralstaabi Kindral-Major **Laidoner.**

Wäljawõttes Sõjaministri päewaläskudest.

Nr. 10.

Tallinnas, 25. jaanuaril 1920.

§ 1. Wabatahtliselt sõjawäkke astunud rahwawälasi wabastusse sõjateenistusest ainult neil alusel, mis on ühised kõikide sõjawälaste kohta.

Alaerialiste wabatahtliste sõjawäkke astumise korral peab wanematelt sellekohane kirjalik nõusolemine olema.

§ 2. Romandeeritud ja puhkusele lastud sõjaväelased ei teata sagedasti oma äraõidust asutustele, kus nemad registreeritud on. See raskendab arwepidamist ja tekitab asjata kirjawahetust. Teatan, et päewakäsus 1919. a. nr. 40 ettenähtud registreerimise all tuleb nii sisse- kui ka väljakirjutamist mõista.

Käsen sellekohase täienduse registreerimiskohustustele sõjaväelaste piletitel juure lisada (päewakäsk 1919. a. nr. 60).

Wäeosade ülemad peawad selle järel walwama, et seda päewakäsku täidetakse.

Kui sõjaväelasel wäeosasse tagasi jõudes sellekohane märkus väljakirjutamisest tunnistusel puudub, tuleb wiibimata sellest teotada ta asutusele, kus sõjaväelane registreeritud, et seal mitte asjata sõjaväelast otsima ei hakataks.

§ 3. Sõjateenistusest wabastamise korral käsen teenistuslehtedes ära tähendada, mis põhjal sõjateenistusest wabastatse (päewakäsk, dokumendid, jne.)

Haigemajadest väljaantud tunnistused tuleb teenistuslehtedele juure lisada.

Registreerimisbüroode ülematele teen kohuselt büroodes alalhoitawates teenistuslehtedes puuduwaid dokumenta wäeosadest sisse nõuda.

Nr. 12.

Tallinnas, 26. jaanuaril 1920.

§ 1. 3-das Piirivalwe bataljonis teenimata kaitseliitlaste wahetuselt käsen teenistusse kutsuda Wärsu maakonnast 175 ja Wiljandi maakonnast 125 — 1-se kategooria kaitseliitlast, ja nimetatud bataljonist wastaw arw kaitseliitlasti teenistusest wabastada.

Teenistusest wabastatud kaitseliitlastelt käsen Riigi poolt välja antud riidewarustus ära wõtta ja teenistusse määratutele välja anda.

Kindralstaabi Kindral-Major **Larka.**
Sõjaministri eest.

Üleüldine osa.

Ohwitseride Kogu asjus.

J. Soovis.

„Sõduris“ nr. 2 j. a. on H. L. otsusele jõudnud, et meie ohwitseride kogu põhikiri puudulik on ja sellepärast tema elluwimmine tigufammu käib. Iseäranis ei meeldi H. L. kogu liigete jagamine tegewliigeteks ja lihtliigeteks. Nõigesti kirjutükist paistab välja igatsus sarnase ohwitseride kogu järele, nagu see Wene sõjaväes oli. Et H. L. mõt elsi paljugi wõib olla, ja et Eesti ohwitseride kogu põhikirja sifu tdesti tarwis selgitada oleks, siis tarwitan nüüd juhuselt selle kohta paar sõna ütelda.

Nagu need ohwitserid, kes Wene wäes on teeninud, teawad, et olnud Wene sõjaväes ühte üleüldist ohwitseride kogu, waid oli igas wäeosas omaette asutus, mis selle wäeosa ohwitseride kogu nime kandis, mis aga sifuliselt selle wäeosa ohwitseride majandusline artell oli, kelle peaulesandeks oli oma wäeosa ohwitseride klubi ülemalpidamine. Ja see majapidamine oli igas wäeosas iselugune: ühes wäeosas ei lastud millalgi mitte ühregi naisterahwast, muu seas ka end. teisri

prouat, wäeosa klubisse, kuna teises wäeosas naised alati wõisid sees käia ja pidud ja ballid pealõbuts olid. Ühes wäeosas makseti iga ohwitseri poolt kuus 3—5 rubla klubi heaks, teises wäeosas läks kõik pall selle peale ära ja makseti veel juuregi. Mii siis hinnati kõite rahaliselt seisukohalt, sest majanduses on rahha peategur. Miiuguste majandusliste ülesannete juures on ta arusaadaw, et kõik, kes makswad, on ühesdignuulised kogu liikmed.

Eesti Ohwitseride kogu põhikiri wõtab enese ülesandeks kõige esiti ühluustada kõiki ohwitseri. Meil ei pea olema ei kaerdinwäge, ei muud eesdiguustatud wäge, waid peab olema ühine rahmawägi ja selle järele ühine ohwitseride kogu. See ülesanne on juba palju raskem, kui mõne Wene wäeosa majanduslike artelli asutamine.

Teiselt on Eesti ohwitseride kogu peaulesandeks hariduse täiendamine ja kaswatamine. Iseenesestki mõista, et kus nendest asjadest jutt on, kogu lahte ofasse tuleb jagada, nimelt haritawad ja kaswatatawad ja haritawad ja kaswatajad. Sellepärast ongi põhikirjas tegew- ja lihtliikmed ette nähtud. Wõib olla, et H. L. le ei meeldi, et tegewliikmeteks saada efiotsa ehk natule tülitas on, kuid liig lai wäraw ei wasta sõjaegetele nõudmistele. Ja kuna ohwitseridel ise ehk wäga piinlik oleks oma kaasteenijate digust kitsendada, ja see ehk kogus ka mehed üksteise wastu oleks wõinud ajada, on põhikirja kokkuseadja ja finnitaja selle patu enese peale wõtnud: olgu nemad süüdlased, kui aga kogus üksteise wahel sõbratit olek walitseteks.

Mis puutub „ajutisesse juhatusesse,“ mis põhikirjas ette pole nähtud, siis teadku H. L., et ka Eesti Wabariigi põhiseaduses „ajutist walitust“ pole ettenähtud. Ja nagu Eesti riiki walitsetid olude sunnil esiti „Peaste-Komitee“, siis „Ajutine Walitus“ ja wiimaks „Wabariigi Walitus“, niisama kästis ulemjuhataja minul ohwitseride kogu elusse wiia. Ja et kõiki walimise nõudmisi täita ei saanud, oli loomulik, et esiti „ajutine juhatus“ waliti, kelle kohuselt jääb kodutorra wäljatõõtamine, nute liikmekanditaatide nimelirjade kokkuseadmine, ja siis, kui kõik korraldatud, kogu kokkukutsuda nute liigete wastuwõtmiseks ja, kas sel samal ajal ehk pärast, alalilist juhatusi walida põhikirja järele.

Ma hindan kõrgelt Eesti ohwitseride organiseerimise ofawust, kuid ta oleks wõinud veel parem olla. Meie asjaajamine nõuab itka algatust ja seletust ülevalt poolt, ja kus seda pole, seal asi ei edene. Mii ootawad wäga tarwilikud „ühispoed“ ja „laenukasjad“ oma organiseerijaid. Ja H. L., selle afemel, et nende organiseerimiseks oma kaastööd pakkuda, ootab wist aega, et siis, kui nende asutuste walmis põhikirjad laili saadetakse, neid aina kritiseerida. Miiugune tööjaotus, kus üks teeb, teine aina kritiseerib, ei wii meid kaugele. Sellepärast lepime juba omawahel kokku, et iga kriitika juures oleks uus ettepanek ehk projekt ühes motiwiidega, mispärast soowitatud kawa parem on.

Sõpuks olgu üteldud, et Eesti ohwitseride kogu põhikiri sifaldab kõrgemaid ideesid ja nõuab oma liigetelt rohkem, kui Wene ohwitseride kogud oma liigetelt nõudsid.

Mina loodan, et Eesti ohwitserid sellega hakkama saawad ja ühe tugewa korporatsooni loowad, mis alalilist Eesti sõjaväe tubliduse murgatiwits oleks. Peaks ma aga liialdama, siis pole millalgi hilja Wene wähenõudliku ohwitseride kogu asmele asuda, ja rutata sellega sugugi ei maksa.

Brest-Litovsk

Krahv Ottokar Czernin.

(Sõrg.)*

Rahuläbirääkimistest Brest-Litovskis lasen oma päewaraamatut kõnelda. Hoolimata mõningaist ekslikkudest arusaamistest, mis järgnevais ülestähendustes leiduvad, ja mitmesugustest tähtsusetat üllitajast, ei lühenda ma neid mitte, sest loodan, et nad sel kujul selge pildi asja käigust annavad:

19. detsembril 1917.

Kraasit Wienist, kesküdalal, 19., kell 4, põhjavaltsal. Seal leidisin herrad juba koos, Gratz, Wiesner, Colloredo, Gautsch ja Andrian, edasi feldmarschal-leitnant Oficerics kahe herraga ja major Fleck von Baden.

Tarwitasin reisu, et feldmarschal-leitnant Oficerics'ile piliti oma plaanidest ja tarwitusele tulewast taktikast anda. Seletasin temale, et minu arwates Wenemaa üleüldise rahu ettepaneku teeb ja et meie selle ettepaneku muudugi wastu peame wõtma. Mina ei olnud weel kaugele mitte loobunud lootmast, et Brestis üleüldisele rahule alus pannakse. Kui liitlased wastu ei wõta, siis on wähemalt tee eraldirahule lahti. Pärast oli mul pikemaid läbirääkimisi osakonna juhataja Gratz'iga ja saaditu v. Wiesneriga, ja nende läbirääkimiste peale kulus peaaegu terve päew ära.

20. detsembril 1917.

Kell wiis ja mõni minut jõudsin Bresti. Walfalisse olid tulnud idawäerinna ülemjuhataja staabi-ülem kindral Hoffmann umbes kuue herraga oma saatkonnast, edasi saadit v. Rosenberg ja Merer oma herredega. Terwitasin herrasid peronil, ja lühikese läbirääkimise järel tuli Merer minuga wagunisest, et mulle wiimaste päewade sündmusi kirjeldada. Üleüldse peab Merer seisukorda kaunis soodsaks ja usub, et meil — kui midagi ettenägematut ei juhtu — korda läheb peagi haljale ofsale jõuda.

Kell kuus sõitsin kindral Hoffmannile külaliskes ja kuulsin temalt huwitawaid üllit-asju Wene saaditute waimulaadist ja sellest, kuidas temale nii õnnelikult korda oli läinud waherahu teha. Sain mulje, et kindralil peale asjatundmise ja tegusõu ta weel palju osawust ja rahulikust, kuid ta palju Preisi hoolimatust on, mis talle wõimaldasid wenedasi — nende esialgsest wastuseisumisest hoolimata. — wäga soodsat waherahu wastu wõtma sundida. Pärast tuli, nagu loogu oli kõnelnud, Waieri print Leopold ja mul oli temaga lühike tähtsusetat läbirääkimine.

Sellejärel läksime üheskoos sõõma, millest terve idawäerinna ülemjuhataja stoap, umbes 100 meest, osa wõttis. Pilt, mis see sõõming paktus, oli küll üks kõige isefaralikumatest, mida üleüldse näha wõib. Waieri prints presideeris. Prinsfi kõrwal istus Wene saatkonna juhataja... Joffe. Tema järel tulid kindralid ja teised wolinikud. Peale Joffe on saatkonna maršantsemats isikuts Wene wälisministri Trotzki demees Kamener... Polmandats wolinikuts on madame Bizento, proua, kellel rikkalik minewit seljataga. Tema mees on wäike ametnik. Proua Bizento ühines warakult rewolutsioonilise liikumisega. Raheteistlümne aasta eest tappis ta ära kindral Sacharowi, ühe Wene kubeneri, kes oma sübiduse pärast sotfialistide poolt surma oli mõistetud. Bizento ilmus palwekirjaga kindrali juure, rewolwrit põlle all hoides. Kui kindral palwekirja lugema hakkas, lasis Bizento tema peale neli

paugu ja surmas ta filmavillsest. Bizento saadeti Siberi, kus ta 12 aastat osalt üllitwangistuses, p'raast pehmemas karistuswangistuses mõõda saatis. Ka temale kuulis alles rewolutsioon wabaduse. See tähelepantmise wäärt naine on haritud Wene proletariaadi olguku. Siberis õppis ta Sassa ja Pransuse keele nii kaugele ära, et lugeda wõib, kuid kõneleda ta siiski ei saa, sest ta ei tea, kuidas sõnu walja üteldakse. Ta on kangesti wäikne ja tagasihoidlik, tal on isefaralik kindel joon suu ümber ja wahel kirglikult põlewad silmad. Kõik, mis tema ümber sünaib, näib teda õieti üllitõisteks jäwat. Minult kui jutt üleilmilise rewolutsiooni suurte põhimõtete peale kaldud, ärtab ta äkki üles, loogu ta ilme muutub ja ta tuletab kiffjat meelkooma meele, kes, saati enese ees nähes, selle peale õupata tahab.

Peale sõõmingu oli mul minu esimene pikk läbirääkimine hr. Joffega. Kogu tema teooria põhjeneb selles: rahwaste enesemääramise õigust kõige laiemal alusel loogu maailmas sisse seada ja neid wabastatuid rahwaid sestwalt üllitõist armastama panna. Et sarnane muutus kõigepealt kodusõja loogu maailmas lahti peastab, seda ei salga herra Joffe isegi, arwab aga, et niisugune sõõda, mis inimkonna ideaalid teostaks, õige olla ja oma otstarbe wäärt. Mina piirdusin sellega, et herra Joffele selet sin, tema näidaku Wenemaa kallal, et bolschewism õnne ajajärku ette walmistab, ja kui see temale korda läheb, siis wõidab ta oma aadetega loogu maailma ära. Kuid enne kui selle näituse kohta idendust ei ole toodud, läheb Weinile waewalt korda maailma oma aadete ringi suruda. Meie oleme walmis üleüldist rahu ilma kontributsioonideta ja maadewõtmiseta tegema ja oleme täiesti nõus pärast Wene olude arenemisele niisugust käiku jätma, nagu seda Wene walitsus õigeks peab. Meie oleme ka heameelega walmis Wenemaalt midagi õppima, ja kui t-mal oma rewolutsiooniga õnne on, siis paneb ta Euroopa oma mõtteringi kuitkesse, hoolimata sellest, kas meie seda tahame wõi mitte. Esialgu tuleb aga kõige suuremat ettevaatust pidada.

Juhtisin weel herra Joffe tähelepantkut selle peale, et meie Wene olusid mitte järel aimata ei mõtle ja kindlasti palume igasugusest waheseisamisest meie sissimistesse asjusse loobuda. Kui ta aga oma utopistilist seisukohast ei loobu ja oma aateid ta meile sisse tahab istutada, siis on küll parem, et ta kõhe järgmise rongiga jälle ära sõõdab, sest niisugustel tingimistel rahu teha ei saa. Herra Joffe waatas oma mahedate filmadega mulle imestanult otja, wakis tüki aega ja ütles siis mulle lahkel, peaaegu üllitõist paluwal toonil, mida mina kunagi ära unustada ei saa: „Loodan siiski, et meil korda läheb ta teie juures rewolutsiooni lahti peasta“.

Seda usun mina ka, ta ilma Joffe lahke abita — selle eest hoolitsewad rahwad juba ise, kui liitlased oma leppimata seisukohal edasi püsida otustawad.

Smelikud on need bolschewikud. Nad kõnelewad wabadusest ja rahwaste lepitusest, rahust ja üllitõist, ja ometigi olla nad selle juures kõige armutumad hirmuwalitsejaid, misuguseid ajalugu üleüldise tunneb — nemad häwitawad todanluse lihtsalt ära ja nende argumentideks on kuulipildujad ja wõllas.

Minu tänane jutuwajamine Joffega tõendab mulle, et need inimesed mitte auwad ei ole ja waltsuse poolest kõik, mis seni tsunsti-diplomaatile ette heidetakse, üle trumpawad — sest todanlust nii maha suruda ja üllitõist ilmaõnnestawast wabadusest kõnelema — see on wale.

üfikus sõduris, igas üfikus mäeosas. See rekord on ka näidanud, et veel ei ole sõdades tähtis ainult tehnika ja ülekaal, vaid tähtsam on siiski ühe sõjaväe tõblitne wastupidamus, haridusline tasapind ja ideeline kõrgus."

Segateated.

Loengud ohwitseride kogus.

Sgal esmaspäeval õhtu kell 8 pannakse Ohwitseride Kogu ruumides loenguid toime, mille peale herrade ohwitseride tähelepanu juhime. Esialgul on kawatsetud loenguid järgmistele teemadele peale:

1) Ohwitseride Kogu ja seltskonna vahelord suuremates maailma riikides;

2) Normal-ühikute, toitmine ja eluruumid;

3) Autobiograafiline sõjas ja seltskondlikes elus;

4) Eesti minewikut.

Esimene kõnedõhtu on esmaspäeval, 2. veebruaril s. a.

Inglise laewastiku lahtumine Tallinnast.

Kende päewade sees lahtusid Tallinnast Inglise ja Prantsuse laewastikud, mille puhul E. w. merejõudude juhataja k. t. asetapten Herm Inglise ristleja „Dono-din'i" kapteni, kui siin viibiva wanema Inglise ohwitseri juures wõõrsil käis, kusjuures wiimane ärasõidu põhjuste kohta järgmist seletas:

„Inglise laewastik on sunnitud jääolude pärast ajutiselt Tallinnast lahtuma, et laewade fiskekülmamise wõimalasti ära hoida. Mingisugust poliitilist põhjust ärasõiduks olemas ei ole, mida iseäraliselt rõhutan. Strateegiliselt ei ole ka tarwidust laewu Tallinna sadamasse seisma panna jääajaks, sest et laewasõit warsti lõppemas ja sõjategewus seismas on. Laewastik, mis siit Balti mere lõuna sadamatesse läheb, on ühenduses traadita telegraafi kaudu Tallinna raadio-jaamaga, mis ka tulewikus täielist koostõbtamist Eesti merewäe staabiga wõimaldab. Niisama on Tallinnas olematel Briti poliitilisel ja sõjaväelisel missioonidel ühendus Inglise laewastiku komanderiga Tallinna raadio-jaama kaudu korraldatud. Niipea kui jääolud lubawad, ilmub jälle mõni Inglise sõjalaew Tallinna."

Inglise aumärgid admiral Pittale.

Reuter teatas Londonist 26. jaanuaril: Admiral Pitta wastuwõtmisel admiraliteedis annetas admiraliteedi esimene lord Sir Walter Long temale püha Mihaeli ja püha Georgi rüütkomanderi aumärgi. Dmas kõnes seletas Long, et tuningas otsuseks tegi need aumärgid admiral Pittale annetada, tunnistades tema juuri teenusi adm. Sir Walter Cowani wastu Baltimerel, mis ta ühes wäike, kuid hea laewastikuga ja Eesti wägedega üles näidatud.

Dmas wastuses tänas Pitta admiraliteeti lugemata abi eest, mis Suurbritannia poolt Eestiile antud.

Nõukogude Wenemaa sõjategewuse ülewaade.

Moskwa teatati raadioteel 28. jaanuaril:

Nefhita sihil kestawad ägedad wõitlused edasi. Dwrutshi piirkonnas wõitlused waheldawa eduga 15 wersta läänepool Dwrutshi.

Zeljawetgradi piirkonnas wõtsid punased wäed wõitlustes lõunapool Nowo-Mirgõrodi wange ja said ühe suurtüki, kuulipildujaid ja muud sõjasaaki. Punaste edasitugimine selles raioonis edeneb jõudlasti.

Berefopi ja Genitshi piirkonnas wõitlused waheldada eduga.

Rostowi piirkonnas lõunapool Nahitschewani olid wifad wõitlused, mille järelbusel wastane Watiski ja Dginsstaja poole tagasi wifati.

Manõtschi jõel, 30-40 wersta ülewalt pool selle suud, läks punane ratsawägi Dumento juhatusel jõest üle ja purustas w. stase jõud kahepäewastes wõitlustes lõunapool Zefremowi, saades üle 5.000 wangi, 4 suurtüki, kuulipildujaid ja muud sõjasaaki. Punased wäed jatkawad edasitugimist. Idapool on punastel wägedel, kes Manõtschi pahemale kaldale läksid, wifad wõitlused wastupanewa waenlasega.

Georgiewski sihil Smjatoi Krestti ärawõtmisel wõtsid punased wäed wangi 2 sotnjat 12 plaskuni bataljonist ja said palju sõjasaaki.

Täiendawate teadete järele on wõitlustes Belitshawoje piirkonnas saadud 120 wangi, 50 ohwitseri, 170 tuhat padrunit ja muud sõjasaaki.

Kantsi sihil wõtsid punased wäed Kasgonnaja jaama ära 160-170 wersta ida pool Kantsi linna. Jattkatakse edasitugimist idapool.

26. jaanuaril wõtsid enamlased Zeljawetgradi linna ära.

Läti wägede ülemjuhatajale Prantsuse aukegioni ordu annetatud.

Datopress teatab, et kindral Niesseli ettepanekul Läti wägede ülemjuhatajale kindral Ballobile Prantsuse „Legion d'Honneur'i" ordu annetaid.

Tsaariaegsed kindralid punase wäe ülemjuhatuses.

ETA. „Rustoe Slovo" kaastõline Boljanow loeb „Tribune de Geneve"s järgmised tsaariaegsed Wene kindralid üles, kes praegu Trotski staabis töötawad: kindral Swert, endine lääne fronti keskosa armeede wäejuhataja; juhib kogu aeg operatsioone Koltshaki wastu. Kindral Tscheremissow, sõja akadeemia professor end. 12. armee komander. Kindral K'embowsti, endine lõuna-lääne fronti staabi ülem. Kindral Switshin, tuntud sõjakirjanik. Kindral Rodus-Zinkowitsh, endine 6. armee staabi ülem. Kindral Bagow, endine 6. divisjoni komander. Kindral Seliwatshew, endine 4. Soome divisjoni komander. Kindral Soitin, endine Kumeenia frontis staabi liige. Kindral Jegorew, endine korpuze komander. Kindral Belitsho, sõjainsener. Kindral Neswanow, sõja akadeemia professor. Kindral Bonitsh-Brujewitsh ja hull teisti.

Boljanow lisab juure, et Wene ohwitserid iseenda ja kogu oma perekondade mahalaskmise ähwardusel enamlaste juures teenima on sunnitud. Enamlased räägivad aga teisiti. Enamlaste teenistuses olem prantslane Sadoul kirjutab, et hull Wene ohwitser, kes ise mitte sotfialistid ei ole, Wene isamaalusest aetud, heametsg: enamlaste juures teeniwad, sest nad pidada enamlasti kõige paremaks abinõuks, mille waral endist ühist ja jagamata Wenemaad jälle jalule seada.

Wasutaw toimetaja: Kindralstaabi polkownik Rint.

Wäljaandja: Wägede ülemjuhataja staab.

Sõdurid schofferid,

kes soowivad kohtade peale saada, wõiwad endid üles anda Pagari uul. nr. 1, Korraldus-Walitsus Tagawara Wägede Jaoskonda tuba nr. 105.